

Мевша Аліна Володимирівна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
доцент кафедри правничої лінгвістики
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат філологічних наук, доцент
Клименченко С. Д.

УКРАЇНЬСЬКА МОВА – ЗБРОЯ НАРОДУ: ЧИ ВАЖЛИВЕ МОВНЕ ПИТАННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ?

Мовні та етнічні проблеми турбують нині більшість держав, тому що країн суцільно одномовних у світі майже немає. Хоча мовна та етнічна сфери суспільного життя не є тотожними і тільки частково перетинаються, але в точках цього перетину виникають гострі соціальні та політичні колізії, які час від часу завершуються застосуванням сили, автономізацією, федералізацією держав і навіть їх розпадом.

У часи великих випробувань для всього українського народу, війни за державну незалежність і жертвованої боротьби за право бути громадянами України, мова як головний атрибут нашої державності, важливий чинник формування новітньої української громадянської ідентичності покликана зміцнювати єдність суспільства, його здатність протистояти ворогу у такі важкі часи.

Мовне питання в Україні, як відомо, було визначено однією з головних причин агресії Росії проти України, а з початком повномасштабної війни стало ще й зброєю, яка успішно б'є ворога не гірше, ніж важка артилерія. Поширюється певна тенденція, що більшість українських громадян, у тому числі і політиків, які до цього часу розмовляли російською, активно переходять на українську мову. Впроваджуються в життя положення закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної», з'являються нові законопроекти, які регулюватимуть порушення мовного законодавства, що в кінцевому результаті має привести до тієї бажаної ситуації, коли українська мова стане основним і беззаперечним засобом комунікації в усіх сферах життя українців.

Мова є найважливішою ознакою національної самоідентифікації не тільки окремої людини з її духовною культурою, а й держави в цілому, і саме тому в системі державних пріоритетів мовна політика повинна посідати одне з чільних місць. Українська держава протягом всього періоду становлення своєї незалежності неодноразово стикалася з перешкодами, які були пов'язані з функціонуванням її мови як цілісної та невід'ємної знакової системи українського менталітету. Як зазначила у своїй статті О. Ялова «якщо в державі й суспільстві не виконуватимуть положень чинного мовного закону, то нове покоління матиме наступний мовний закон зі схожими до

нинішнього нормами, і вирішення цієї проблеми буде вже менш можливим, чим зараз».

Абсолютно позитивним, особливо враховуючи теперішню ситуацію в країні, стало те, що нові норми мовного закону України, які набули чинності 16 січня 2021 року, передбачили, крім сфер державного управління, майже повну українізацію медіапростору, книговидання, кінематографа, реклами та культурного простору країни в цілому. Завдяки цим змінам в Україні помітно побільшало української мови – як у публічних сферах, так і в приватному спілкуванні, адже ці речі пов'язані між собою. І це теж сьогодні наша зброя.

За нормальних обставин питання української мови на період більше тридцяти років незалежності не мало б викликати якихось проблем чи напруження, але проти України ведеться гібридна війна - і це все змінює. Ту ситуацію, яка склалася на період прийняття вищезазначеного закону, можна назвати мовною окупацією великої частини країни. І ми повинні звільнити українців не тільки з реальної окупації Росією наших земель, а й позбутися наслідків лінгвоциду. Для швидкого і кардинального вирішення мовної проблеми та зменшення кількості мовних конфліктів між громадянами нашої країни слід дотримуватися всіх нормативно-правових актів щодо державної мови.

Список використаних джерел

1. Мовна ситуація в Україні: між конфліктом і консенсусом // Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса. 2008. С. 5. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/movna_sit_49.pdf.

2. «Шляхи та форми реалізації мовного законодавства в Україні» // Naukovij visnik Nacional'noi akademii vnutrisnih sprav. 2020. URL: [file:///C:/Users/%D0%90%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%B0/Desktop/1195-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-2405-1-10-20200529%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/%D0%90%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%B0/Desktop/1195-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-2405-1-10-20200529%20(1).pdf).

3. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». // Верховна Рада України. 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19?find=1&text=%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D1%96+%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%96%D1%97#Text>.

5. «3 16 липня 2022 року – новий контраст української мови!» 16 липня 2022 рік. URL: <https://mova-ombudsman.gov.ua/16-lipnya-2022-roku-novij-kontrnastup-ukrayinskoji-movi> Уповноважений із захисту державної мови.

4. «Українська мова вигідна Україні! Це настільки очевидно, що навіть смішно це доводити» // УКРІНФОРМ. 2021. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3282909-ukrainska-mova-vigidna-ukraini-ce-nastilki-ocevidno-so-navit-smisno-ce-dovoditi.html>.